

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060204

DOM
2015-09-29
Stockholm

Mål nr
M 5746-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen, beslut 2015-05-28 i mål nr M 1422-14, se bilaga

KLAGANDE

1. T F

2. E K

3. J L

4. K L

5. I L

6. E L

7. M L

8. R L

9. T L

Dok.Id 1230447

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

10. U R

11. S R

12. A S

13. P V

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Västerbottens län
901 86 Umeå

2. Hornmyran Vindkraft AB
c/o Nv Nordisk Vindkraft AB
Lilla Bommen 1
411 04 Göteborg

Ombud för 2: Advokaterna B H och M J

SAKEN

Avvisning

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens avvisningsbeslut såvitt avser E K, P V, A S, E L, I L, K L, M L och U R och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.
 2. Mark- och miljööverdomstolen avslår T Fs, E Ls, R Ls, S Rs och T Ls överklaganden.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

T F, E K, J L, K L, I L, E L, M L, R L, T L, U R, S R, A S och P V

(fortsättningsvis klagandena) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens beslut och som det får förstås, återförvisa målet till mark- och miljödomstolen för ny prövning.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Klagandena har till stöd för sin talan anfört samma omständigheter som i mark- och miljödomstolen och har därtill gjort i huvudsak följande tillägg och förtydliganden.

Äganderätten och Århuskonventionen

De är starkt berörda av den miljöfarliga verksamhet som ansöks. För klagandena inte närvara är de inte delaktiga i besluten som berör deras miljö i strid med äganderätten och Århuskonventionen artikel 6 och 9. Artikel 2 ger dem rätt till information.

Sökande har inte svarat på frågor som berör maskinrelaterade hälso- och säkerhetsrisker. Inte heller kan de kontrollera att skälen i överklagandet av länsstyrelsens tillstånd beaktas i mark- och miljödomstolens prövning. De har rätt att försvara värdet på sin egendom enligt äganderätten, de mänskliga rättigheterna och Århuskonventionen som ger dem rätt att överklaga tillståndet.

Olägenheter i form av ljus- och ljud

Värdet på byggnader och skogsfastigheter skulle minska dramatiskt om etablering sker eftersom ljus- och ljudmiljön på fastigheterna förstörs. Skadliga konsekvenser, buller, ljusblixtar och förföljningen som verken skulle medföra i den lokala miljön inom cirka en mils radie skadar värdet på fastigheterna. Det finns flera fall längs Stöttingfjället där ägor som berörs av ansökta verk inte går att sälja. Verk i kallt klimat bildar lågfrekvent buller. Lågfrekvent buller skadar människa och fauna. Ansökt begränsningsvärde i tillståndet är 45 dB(A) och efter att verken har flyttats närmare byn har sökanden sänkt värdet till 42 dB(A), ett agerande som inte är trovärdigt. Nordisk vindkraft friskriver

sig från ansvaret för ljudberäkningarna som ligger till grund för mark- och miljödomstolens påstående om att ingen bostad kommer att utsättas för högre buller än 35 dB(A). Beräkningen är dessutom utförd med mindre verkstorlek än de verk som ansöks. Mark- och miljödomstolens beslutsgrund för avvisning av deras talerätt är därför felaktig. Kravnivån är 30 dB(A) vid fasad. Tillståndet medför att de inte får bygga bostäder på sina marker. Studier som forskaren Conny Larsson har utfört visar att vädret, kuperad terräng och markytans egenskaper ger variationer på 8–12 dB(A) en kilometer från verk. Störningen av det lågfrekventa ljudet som är genomträngande fångas inte upp i de beräkningsmodeller som finns. Det lågfrekventa ljudet som bildas i högt belägen terräng i kallt klimat dämpas marginellt av luft. Ekvivalent ljudnivå uttryckt som dB(A) är ett måttetal som saknar samband med upplevda störningar vid lågfrekvent ljud. I vindstilla dalar uppgår bakgrundsivån till 16 dB(A). De blir mycket starkt störda om bakgrundsivån stiger med 29 dB(A) samt ljudnivåhöjande effekter med 20–30 dB(A). Vattenfall och Svevind kräver avtal med markägare inom 2 kilometer från verk. Mätningarna vid Mörttjärnsberget utgör bevis på att de är berörda sakägare.

Olägenheter för rennäringen

Mark- och miljödomstolen har fastställt att rennäring och vindkraft inte kan samverka inom 5 kilometer. Rennäringen skyddas av grundlag. Prejudikat i Nordmalingsmålet gör det omöjligt att tillåta utestängning av samebyn i Hornmyr viltvårdsområde där vindkraftområdet ligger och där klagandena är delägare. Berörda markägare har en skyldighet att värna om renarnas betesro på sina marker enligt grundlag och FN-konvention. Skyddsklausulen i artikel 11 i maskindirektivet utgör bevis för att säkerheten ska säkerställas i verkens ras- och utkastområden. Nordisk vindkraft har redovisat för mark- och miljödomstolen att staket runt hela verksamhetsområdet är enda metod för att säkerställa säkerheten. Staket får inte monteras i viltvårdsområdet som utgör renbetesmark och byns fritidsområde och flertalet av de som överklagar äger samfällt vägar i vindkraftområdet.

Olägenheter för jaktmarker

Området är ett paradis för toppjakt och vindkraftsetablering medför att toppjakt inte kan bedrivas inom en kulas räckvidd från verken, där räckvidden är 5 kilometer.

Kontrollprogram för Stor-Rotliden redovisar att renarna visar oro och flyktbeteenden 9 kilometer från verken och att högvärdigt vilt som tjäder och orre har lämnat området. När viltet flyr förhindras jakt på deras fastigheter. Efter vindkraftetablering i Havsnäs har halva jaktlaget slutat. I Rentjärn och Ytterberg är gråfågeljakten förstörd då fåglarna inte finns kvar. Klagandena har rätt att försvara värdet på sin egendom. Kontrollprogrammet utgör bevis på att deras marker skadas. Markrådighet över berörd mark kan inte skapas i detta vansinnesprojekt eftersom de som äger markerna emotsätter sig vindkraftprojektet.

Hornmyran Vindkraft AB har anfört att det inte motsätter sig bifall till överklagandena om Mark- och miljööverdomstolen bedömer att respektive klagande har haft rätt att överklaga miljöprövningsdelegationens tillståndsbeslut.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har avstått från att lämna något yttrande i målet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enskildas klagorätt i miljömål regleras i 16 kap. 12 § miljöbalken. Där framgår att överklagbara domar och beslut får överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot. I förarbetena till bestämmelsen anges att tolkningen av vem som ska ha rätt att överklaga ska vara generös (prop. 1997/98:45, del 1 s. 482 ff). Enligt praxis är det den som kan utsättas för en skada eller olägenhet som inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig som har rätt att överklaga (se exempelvis NJA 2012 s. 921). Högsta domstolen framhöll där att denna avgränsning av enskildas klagorätt är förenlig med Århuskonventionen.

E K, P V, A S, E L och I L bor på ett avstånd av cirka 1,5 kilometer till 3,2 kilometer från den tänkta vindkraftsparken. K L och M L samt U R har fritidshus på ett avstånd av cirka 1,8 kilometer till 2,5 kilometer från platsen. Enligt till ansökan bifogad utredning över beräknade bullernivåer i omgivningen riskerar nämnda klagande att utsättas för buller omkring 30 dB(A). Vindkraftsparken är avsedd att placeras högt i landskapet vilket medför att den syns på långt håll. Mark- och

miljööverdomstolen finner mot denna bakgrund att de olägenheter i form av buller, skuggor och ljus nämnda klagande gör gällande inte enbart är teoretiska eller helt obetydliga. De har därmed rätt att överklaga miljöprövningsdelegationens beslut. Mark- och miljödomstolens beslut såvitt avser E K, P V, A S, E L, I L, K L, M L och U R ska därför undanröjas och målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

T F, J L, R L, T L och S R har bland annat åberopat försvårande av jakt som skäl för klagorätt. Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att de störningar vindkraftsparken skulle kunna orsaka inte är av den omfattningen att ett försvårande av jaktens bedrivande skulle medföra klagorätt. S R har även gjort gällande att hans bostad skulle skadas av ljus och buller. Med hänsyn till att bostaden ligger cirka 8 kilometer från den tänkta vindkraftsparken är dessa störningar inte av den omfattningen att han kan anses berörd på ett sådant sätt som medför klagorätt. Vad nämnda klagande anfört i övrigt medför inte någon annan bedömning. T F, J L, R L, T L och S R har därmed inte rätt att överklaga miljöprövningsdelegationens beslut och deras överklaganden till Mark- och miljööverdomstolen ska alltså avslås. Mark- och miljödomstolens beslut såvitt avser T F, J L, R L, T L och S R står därmed fast.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Anna Tiberg, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården, hovrättsrådet Åsa Marklund Andersson samt tf. hovrättsassessorn Christoffer Sheats, referent.

Föredraganden har varit Aurora Svallbring.

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

PROTOKOLL
2015-05-28
Handläggning i
parternas utelager

Aktbilaga 29
Mål nr M 1422-14

RÄTTEN

Rådsmannen Nils-Gunnar Elisson

PROTOKOLLFÖRARE

Beredningsjuristen Sara Fritzon

KLAGANDE (såvitt nu är ifråga)

1. T F
2. E K
3. J L
4. K L
5. I L
6. E L
7. M L
8. R L
9. T L
10. U R
11. S R
12. A S
13. P V

MOTPART

Länsstyrelsen i Västerbottens län, 901 86 Umeå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Beslut av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västerbottens län den 25 april 2014 i ärende nr 551-7132-2011

SAKEN

Tillstånd till vindkraftpark vid Hornmyran, Lycksele kommun; nu fråga om avvisning

Handlingarna i målet genomgås varvid mark- och miljödomstolen antecknar följande.

Hornmyran vindkraft AB har hos miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västerbottens län sökt och beviljats tillstånd till uppförande och drift av vindkraft vid Hornmyran i Lycksele kommun.

T F, E K, J L, K L, I L,

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

E L, M L, R L, T L, U R, S R, A S och P V (fortsättningsvis Klagandena) har överklagat beslutet och yrkat att tillståndet ska upphävas.

Klagandena har, såvitt är av intresse i fråga om klagorätt, i huvudsak anfört följande.

T F (A)

Han äger en skogsfastighet i Hornmyr som ligger cirka 1,4 km från den tilltänkta vindkraftparken. Skogsfastigheten skulle skadas av vindkraftverkens buller, rörelser och ljuseffekter. Skogsfastigheten som han äger skulle förlora mycket stora värden i både pengar och i upplevelse. Fastigheten ingår i Hornmyrs viltvårdsområde och området skulle raseras om parken byggs.

E K (B)

Hon bor i Hornmyr och bostaden ligger cirka 3,2 km från den tilltänkta vindkraftparken och hon äger en skogsfastighet som ligger cirka 1,2 km från den tilltänkta vindkraftparken. Boendemiljö, hälsa och fastigheterna skulle skadas av vindkraftverkens buller, slagskuggor och ljuseffekter. Med beviljade 40 dB(A) innebär det att det med ljudnivåhöjande effekter kan tvingas leva med ljudnivåer upp till 60-70 dB(A). Skogsfastigheten förlorar mycket stora värden i både pengar och upplevelse. Fastigheten ingår i Hornmyrs viltvårdsområde och området skulle raseras om parken byggs.

J L (C)

Han äger en skogsfastighet i Hornmyr som ligger cirka 800 meter från den tilltänkta vindkraftparken. Skogsfastigheten skulle skadas av vindkraftverkens buller, slagskuggor och ljuseffekter. Skogsfastigheten förlorar mycket stora värden i både pengar och upplevelse. Fastigheten ingår i Hornmyrs viltvårdsområde och området skulle raseras om parken byggs. Vid otjänlig väderlek, t.ex. nedisning vintertid, under 6-7 månader kommer kan inte få vistas eller få tillträde till sin mark och kommer inte heller att kunna bedriva jakt inom vindbruksområdet. Det är förkastligt att bygga vindkraft på detta natursköna område.

K Loch M L (D)

De äger ett fritidshus i Hornmyr som ligger cirka 1,8 km från den tilltänkta vindkraftparken. Deras fritidsboende med rekreativvärde skulle skadas av vindkraftverkens buller, slagskuggor och ljuseffekter. Fastigheten förlorar mycket stora värden i både pengar och upplevelse.

I L (E)

Han äger ett bostadshus och bor i Hornmyr och bostaden ligger cirka 2 km från den tilltänkta vindkraftparken. Han äger en skogsfastighet som ligger cirka 2 km från den tilltänkta vindkraftparken. Boendemiljö, hälsa och fastigheten skulle skadas av vindkraftverkens buller, slagskuggor och ljuseffekter. Med beviljade 40 dB(A) innebär det att det med ljudnivåhöjande effekter kan tvingas leva med ljudnivåer upp till 60-70 dB(A). Skogsfastigheten förlorar mycket stora värden i både pengar och upplevelse. Fastigheten ingår i Hornmyrs viltvårdsområde och området skulle raseras om parken byggs.

E L (F)

Han äger ett bostadshus och bor i byn Hornmyr och bostaden ligger cirka 1,5 km från den tilltänkta vindkraftparken. Han äger en skogsfastighet som ligger cirka 1,5 km från den tilltänkta vindkraftparken. Boendemiljö, hälsa och fastigheten skulle skadas av vindkraftverkens buller, slagskuggor och ljuseffekter. Med beviljade 40 dB(A) innebär det att det med ljudnivåhöjande effekter kan tvingas leva med ljudnivåer upp till 60-70 dB(A). Skogsfastigheten förlorar mycket stora värden i både pengar och upplevelse. Fastigheten ingår i Hornmyrs viltvårdsområde och området skulle raseras om parken byggs.

R L (G)

Han äger en skogsfastighet i Hornmyr som ligger cirka 1,5 km från den tilltänkta vindkraftparken. Skogsfastigheten skulle skadas av vindkraftverkens buller, rörelser och ljuseffekter. Skogsfastigheten förlorar mycket stora värden i både pengar och upplevelse. Fastigheten ingår i Hornmyrs viltvårdsområde och området skulle raseras om parken byggs.

U R (H)

Han äger en skogsfastighet med fritidshus i Hornmyr som ligger cirka 2,5 km från den tilltänkta vindkraftparken. Skogsfastigheten skulle skadas av vindkraftverkens buller, rörelser och ljuseffekter. Skogsfastigheten förlorar mycket stora värden i både pengar och upplevelse. Fastigheten ingår i Hornmyrs viltvårdsområde och området skulle raseras om parken byggs. En etablering av vindkraft påverkar jaktutövningen och friluftslivet på ett mycket negativt sätt, så till vida att det är ett starkt oljud och vintertid är det farligt och kanske till och med förbjudet att vistas i området på grund av iskast.

S R (I)

Hans mark ligger bara cirka 8 km från ansökta verk och hans mark och bostad skulle skadas av verkens högintensiva ljus och lågfrekventa buller. Han arrenderar jaktmarken som ligger i vindkraftsområdet som ingår i Hornmyrs viltvårdsområde. Vindkraftparken skulle förstöra jaktliga värden i hela viltvårdsområdet och på hans egen mark. Viltet skräms av verkens buller, ljuseffekter och roterande rörelser när effekterna är ett främmande inslag i den lokala miljön. Han skulle inte kunna vistas i sitt fritidsområde om etablering sker. De entoniga ljuden som bildas är vidriga och hans jakthund skulle plågas om den släpptes ut på den jaktmarken. Han har rätt att överklaga tillståndets villkor när tillståndet berör och påverkar miljön negativt där han lever. Århuskonventionen och Europeiska konventionen ger honom rätt att överklaga. Vattenfall har medverkat till att bilda en ekonomisk förening för skadade byar inom 9 km från verken på Storrotliden och eftersom han ligger inom gränsen för 9 km från Hornmyran visar Vattenfalls agerande att han är berörd. Nacka tingsrätt har i mål M 1989-14 fastställt att han är berörd av ansökta verk i Vargträsk som ligger lika långt bort från hans egendom som ansökta verk i Hornmyr.

A S (boende i Hornmyr)

Han bor cirka 2,2 km från den tilltänka vindkraftparken. Han är uppvuxen och boende i Hornmyr samt arvtagare av en skogsfastighet i Hornmyr. Hans framtidsplan är att bo på och bruka den fastigheten. Några av anledningarna till att han vill bosätta sig i Hornmyr är naturen, tystnaden och friheten. Han vill att hans eventuella barn ska få uppleva en lika fin och oexploaterad natur som han. Boendemiljö, hälsa och fastigheten skulle skadas av vindkraftverkens buller, slagskuggor och ljuseffekter. Fastighetens värde kommer att sjunka om vindkraftparken etableras.

P V (J och B)

Han äger en skogsfastighet och ett bostadshus samt bor i Hornmyr. Bostaden ligger cirka 3,2 km från den tilltänkta vindkraftparken och den ena skogsfastigheten ligger cirka 1,2 km från parken. Boendemiljö, hälsa och fastigheten skulle skadas av vindkraftverkens buller, slagskuggor och ljuseffekter. Med beviljade 40 dB(A) innebär det att det med ljudnivåhöjande effekter kan tvingas leva med ljudnivåer upp till 60-70 dB(A). Skogsfastigheterna förlorar mycket stora värden i både pengar och upplevelse. Fastigheterna ingår i Hornmyrs viltvårdsområde och området skulle raseras om parken byggs.

Ovan nämnda klagande samt **T L**, har även anført att arrendatorer i Hornmyrs vildvårdsområde inte får beträda marken i verkens ras- och utkastområden som är runt 650 meter runt verk. Arrendelagstiftningen medför att part som har arrenderat marken längst tid och de saknar juridiska möjligheter att förbise lag. De måste följa arrendeavtal och upprätthålla jakträtten för sina arrendatorer i Hornmyrs viltvårdsområde. Samfälliga vägar i kv har högt värde för dem.

Mark- och miljödomstolen fattar följande

BESLUT

Mark- och miljödomstolen avvisar överklagandena.

SKÄL FÖR BESLUTET

Enligt 16 kap. 12 § miljöbalken får överklagbara beslut överklagas av den som beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot.

Vad gäller de bebyggda fastigheterna konstaterar mark- och miljödomstolen att ingen av de klagandes bostadshus kommer att drabbas av buller överskridande 35 dB(A). Inte heller kan det visuella intrycket eller eventuella ljusstörningar vara av sådan omfattning som skulle medföra talerätt med hänsyn till avståndet mellan verksamhetsområdet och klagandes fastigheter samt boställen.

Vad gäller det som åberopats om försvårande av jakt i området bedömer inte mark- och miljödomstolen att de störningar som vindkraftparken skulle kunna orsaka är av den omfattningen att ett försvårande av jaktens bedrivande skulle medföra talerätt.

Vad de klagande i övrigt anfört föranleder ingen annan bedömning. Överklagandena ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 430)

Överklagande senast den 18 juni 2015.

Sara Fritzon

Protokollet uppvisat/